

BOSETTING

HVOR BOR MENNESKENE?

OPPGAVE

- Se på bilde/oversikten på side 156 – hva kan du lese ut fra dette bildet/oversikten?
- Hva har vært viktig for folk når de skal bosette seg en plass?

HVOR BOR MENNESKENE?

Mennesker har bodd nær livsviktige naturressurser som dyrkingsjord og ferskvann.

Tilgang på mat og vann – helt avgjørende.

Temperatur

De mest tettbefolkede områdene i verden: sørlige og østlige delene av Asia og i Europa

Mer enn halvparten av jordas befolkning bor i de folkerike landene i Sør- og Øst-Asia: India, Kina, Pakistan, Bangladesh, Indonesia og Japan.

Verdens befolkning fordelt etter verdensdel – 2012

Verdensdel	Befolkning (i millioner)	Prosentvis andel av verdens befolkning
Afrika	1077	15,3
Asia	4223	60,1
Europa	735	10,5
Nord-Amerika	348	5,0
Latin-Amerika	603	8,6
Oseania	36	0,5
Verden	7023	100

Kilde: US Census Bureau

Verdens tjue mest folkerike land (i millioner) – 2012

Land	Befolkning
1 Kina	1343
2 India	1205
3 USA	314
4 Indonesia	248
5 Brasil	206
6 Pakistan	190
7 Nigeria	170
8 Bangladesh	161
9 Russland	138
10 Japan	127
11 Mexico	115
12 Filippinene	104
13 Etiopia	94
14 Vietnam	92
15 Egypt	84
16 Tyskland	81
17 Tyrkia	80
18 Iran	79
19 Kongo (Kinshasa)	74
20 Thailand	67

Kilde: US Census Bureau

BOSETTINGSMØNSTERET I VERDEN

- Bosettingsmønstret i verden er tett knyttet til klima.
- Ca. 20 % av landområdene har så kaldt klima at det ikke kan drives jordbruk der – tynt befolket
- Eksempler: land som ligger høyt over havet, eller langt mot sør eller nord. Norge?
- Hovedtyngden av jordas befolkning bor på elvesletter eller deltaområder ved kysten i de tropiske, subtropiske og tempererte delene av verden.
- Ganges (India og Bangladesh – 500 millioner)
- Rhinen (Tyskland og Nederland – 50 millioner)

Oppgave: Bruk bok -> finn ut hva som menes med «Deltaområdet»

ØDELEGGELSE AV NATURGRUNNLAGET

- Flom
- Befolkningsvekst i verden: flere mennesker bor på disse områdene
- Nedhogging av skog = byggematerialer og brensel
- Økt erosjon
- Elvene blir grunnere = elvene frakter løsmateriale, dermed løsnes sand og grus
- Huang He: fylles med smeltevann fra Himalaya – går over sine bredder – fører til enorme ødeleggelser på dyrkingsjord og bebyggelse langs elveløpet. Mange har mistet hjemmet, og livet sitt. «Kinas vugge» og «Kinas sorg»

Deltaområde: landområde som er blitt dannet ved avleiringer ved munningen av en elv (sandbank)

Erosjon: nedsliting av fjellet på grunn av vind, vann og is

STADIG FLERE MENNESKER BOR I BYER

- Halvparten av verdens befolkning bor i byer.
- 1930 = ca. 30 % bodde i byer – en enorm vekst
- U-land: mange flytter fra landsbygd og inn til byene – et håp om et bedre liv
- 1975: tre byer som hadde flere enn 10 millioner innbyggere (Mexico City)
- 2005: 20 byer som hadde flere enn 10 millioner innbyggere (15 i U-land)
- 2017: 37 byer som hadde flere enn 10 millioner innbyggere

BOSETTINGSMØNSTRET I NORGE

- Tynt befolket land.
- Gjennomsnitt 15 mennesker per kvadratkilometer
- Naturlandskapet bærer preg av dette
- I det gamle samfunnet: tilgang på dyrkbar jord og adgang til havet som la grunnlaget for bosettingsmønsteret.
- Osloområdet og områdene på begge sider av Oslofjorden som er tettest befolket.
- Oslo – innenfor en radius av ca. 150 km finner vi ca. halvparten av befolkningen her i landet.
- Sør-Norge – langs kysten ved de store byene
- Nord-Norge – bosettingen enda mer ut mot havet – hvilken næring er mest sentral her?
- Den lange kyststrekningen fra Helgeland i Nordland til Tromsø er forholdsvis tett befolket – men derfra og videre nord- og østover inn i Finnmark er det gjerne langt mellom folk. Finnmarksvidda.
- HVORFOR?

HVOR BOR VI I NORGE

- Bosettingsmønstret her til lands endres stadig
- Etter 2.VK = flere bosetter seg i byer og tettsteder.
- Nye boligfelt i tilknytting til de store byene
- Bynæringer = sekundær- og tertiærnæringer
- 2 % av alle nordmenn er direkte knyttet til jordbruket = likevel er de største byene og tyngden av landets befolkning i de beste jordbruksområdene
- Konflikt mellom byvekst og vern av dyrkningsjord
- Areal per innbygger -> arealet til matproduksjon er svært begrenset.

Næringer:

Primærnæring: *Næringer som utnytter naturen til å fremstille råvarer: jordbruk, skogbruk, fiske, fangst og mineralutvinning.*

Sekundærnæring: *Næring hvor varer blir helt eller delvis produsert ved å bearbeide råvarer fra jord- og skogbruk (bergverk, vareproduserende industri, vann og kraftverk, olje, og bygg og anlegg.*

Tertiærnæring: *Servicenæringer, tjenesteytende næringer – produserer ikke varer.*